بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2022/HC-B12/94
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް:** ހައްސާން މުޙައްމަދު / ނާޒް، އއ.ހިމަންދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް
ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

- **ނިންމި ތާރީޚު:** 26 ސަފަރު 1444 / 22 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

- **ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚު:** 17 ޞަފަރު 1444 / 13 ސެޕްޓެމްބަރު 2022

- **އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:**
- **ނަންބަރު:** 145-J/MA/2022/1400
- **ނިންމި ކޯޓު:** ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު (ބަންދުން ދޫކުރުމަށް)
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 20 ޖުލައި 2022 • **ނިންމި ތާރީޚު:** 21 ޖުލައި 2022

ޖިނާއީ – ކޯޓު އަމުރު – [illegible] – [illegible] – [illegible] 13 ވަނަ ދުވަހު

ކުރިމަތިލާ ފަރާތާއި [illegible] [illegible]

ޤަޟިއްޔާގެ ތަފްޞީލު

1. މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު [illegible] [illegible] އަދި [illegible] އުސޫލު [illegible] [illegible] [illegible] އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް" ނުވަތަ "ދައުލަތް") ފަރާތުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ [illegible] އިސްތިއުނާފީ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތަކީ، ނ. މިލަންދޫ، [illegible] / [illegible] މުޙައްމަދު (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް" ނުވަތަ "[illegible] މުޙައްމަދު") އެވެ.

ޤަޟިއްޔާގައި ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތް:

2. [illegible] 2022 ޖޫން 21 ވަނަ [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި، [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި، [illegible] ކޯޓު އަމުރުގައި[1] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible]

---

[1] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/HA/2022/247 (22 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރު

3. އެއަށްފަހު ދަސްތޫރުން މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު ގިނަ ފަހަރެއްގެ މަތިން އިތުރުކޮށްދީފައިވެއެވެ.[2] އެންމެ ފަހުން ދަސްތޫރުން މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ޝަރުތުތަކާއި، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1، 2 އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރަކާއި، އަދި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1، 3، 4، 5 އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރަށް ހަވާލާދީ ހުށަހެޅުމުން[3] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (05 ޖުލައި 2022) ގެ އަމުރުން ދަސްތޫރުން މުޙައްމަދު 16 ދުވަހަށް ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައެވެ. މި އަމުރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އަމުރުކުރި ސަބަބު ގޮތުން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ގޮތަށެވެ.

> "ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށް: [illegible]
>
> ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އެދުނު ގޮތް: ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ތ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible] ހިނގާފައިވާކަން ފެންނާތީ
>
> ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ގޮތަށް އަމުރުކުރި ޤާނޫނީ ސަބަބު: ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި، (6) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާ ކަމަށް ބެލެވޭތީ."

4. އެހެންކަމުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، މި ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ޝަރުތުތަކާއި، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1 އަދި 2 އަދި 4 އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible]

---

[2] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1202 (23 ޖޫން 2022) ގެ އަމުރުން 7 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (30 ޖޫން 2022) ގެ އަމުރުން 05 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (05 ޖުލައި 2022) ގެ އަމުރުން 16 ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް

[3] ދިވެހި ފުލުހުންގެ [illegible] ނަންބަރު MF/194640 [illegible] އެދި ހުށަހެޅި ފޯމު

ޤާނޫނުގެ [illegible] [illegible] އެ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 1، 3، 4، 5 އަދި 6 ގައިވާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible] [illegible] [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015[4] ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި 20 ޖުލައި 2022 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގައި [illegible][5] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރުން [illegible] [illegible] ބަންދުން [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

" ބަންދުން [illegible] [illegible] ސަބަބު:

1. [illegible]

2. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ހ) ގައި [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible].

3. [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 [illegible] 40.5 ވަނަ [illegible]، [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/67 ([illegible]

---

[4] ޓެރަރިޒަމް ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު

[5] [illegible] ނަންބަރު MF/194833 [illegible]

ސަމީރު ވ- ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) ގެ [illegible]، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/64 ގެ [illegible] [illegible]."

5. މި ކޯޓަށް އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވަނީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] އަމުރަކަށެވެ.[6]

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

6. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު ނަގާލައިދިނުމަށް ސަބަބު އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް 01 (އެކެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅައި އެ ނުކުތާއާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ސަމާލުކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން ހުށަހަޅާ ނުކުތާއަކީ؛

6.1. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާއި އުސޫލުތަކަށް ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ތަބާވާންވާނެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާއާއި، [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

7. މި ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި ދައުލަތުން ބުނެފައިވަނީ، ކޯޓުގެ އަމުރުތަކަށް [illegible] ފުރުޞަތު އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތްތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް [illegible] [illegible]. [illegible] ފަރާތުން

---

[6] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މި [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން މި [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު [illegible] 25 ޖުލައި 2022 ގައި [illegible] މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 95-CR/196/2022/27 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު HC-RM/2022/60 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 04 ސެޕްޓެމްބަރ 2022 ގައި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު [illegible] 11 ސެޕްޓެމްބަރ 2022 ގައި [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible].

ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[7]ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން [illegible] މުޙައްމަދު ބަންދުކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުން ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) 1، 2 އަދި 3 ގައިވާ ކަންކަމާއި އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 3، 4، 5 އަދި 6 ގައިވާ ކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

8. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލު ކޮށް ކަނޑައަޅައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން [illegible] މުޙައްމަދު ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް [illegible] ކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ބޭނުންވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible]

9. މި މައްސަލައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ޤާނޫނު[8]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][9] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][10] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

[illegible] [illegible] [illegible]

---

[7] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015

[8] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[9] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 [illegible]

[10] [2022] SC 39

10. އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު އަމުރުގައި ފަނޑިޔާރުވަނީ ޝަރުތުތަކާއެކު ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާއިރު، އެފަދައިން ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އަމުރުކުރުމަކީ ޤާނޫނުގައި [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-B12/64 ޤަޟިއްޔާ[11]އަށް [illegible] މިކަން [illegible] އެހެންކަމުން، ފަނޑިޔާރަށް [illegible] އިޖްތިހާދުގެ ދަށުން ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ކުރި އަމުރުގައި ފަނޑިޔާރުގެ އިޖްތިހާދު ބޭނުންކުރި ގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ސުވާލު އުފައްދައިފައިވާކަމާއި، އިސްތިއުނާފު ފޯމުގެ 1.4 ގައި [illegible] މިންވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅި މުއްދަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނަމަވެސް، އެފަދައިން [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެއްވެސް [illegible] އަސާސެއް [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible].

11. އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 19 ވަނަ މާއްދާއިން އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި ބަންދުގެ މުއްދަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 20 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible].

12. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް[12] ޤަޟިއްޔާގެ 37 ވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަކީ އިސްތިއުނާފީ ކޯޓެއްކަމުގައިވާތީ، އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދުގެ

---

[11] ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް [illegible]

[12] [2021] SC 67

އަމުރުގެ މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަކުން އެ މައްސަލައިގެ އަސްލު ޝަރީޢަތް ހިންގުމުގެ ކުރިން ހެކި ވަޒަންކޮށް އެއާމެދު ބަހުސްކޮށް ހެދުމަކީ އުސޫލެއްގެ ގޮތުން މައްސަލައިގެ އަސްލު ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅަން ހުރި ހެކިތަކާމެދު ތައައްސުބެއް އުފެދިދާނެ [illegible] ކަމަކަށް ވެދާނެކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭތީ މި މައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުން [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިދާނެކަމަށް [illegible] އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތުގެ ދައުވާ:

13. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަށް ބިނާކޮށް، ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) "ކޯޓު އަމުރު" އަކީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ އަމުރެއްކަމުގައި [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުން

14. ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބިނާކޮށްފައެވެ. އެއީ:

1. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި "ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި އަމުރުތައް ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި އަމުރުތައް [illegible] މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން [illegible]" ކަމަށް [illegible] އިބްތިދާއީ [illegible]،

2. ޤާނޫނު ނަންބަރު 26/2015 ([illegible] [illegible] ޤާނޫނު)ގެ 26 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވާކަމަށް

3. ސަޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[13]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަށެވެ.

15. އިސްތިއުނާފު ޢަރްޒުވާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދަ ނުދެވުނު ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ އަމުރު ނެރުނުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)އާ ޚިލާފުވެފައިވާ ކަމުގައި ބުނެފައިވީނަމަވެސް، މި މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވާ ކަމީ [illegible] ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް [illegible] ކަމެއް ނުވަތަ އެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮން އުސޫލަކާ ކަމެއް އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއިން ސާފުކޮށް އެނގެން ނެތުމުންކަމަށެވެ. މީގެ އިތުރުން ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015[14]ގެ 26 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ޚިލާފުވެފައިވަނީ މި މާއްދާގެ ކޮން [illegible] ކަމެއް އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއިން ސާފުކޮށް އެނގެން ނެތުމުންކަމަށެވެ. ސަޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[15]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމުމުން ނިންމާފައިވާކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި، ޚިލާފުވެފައިވަނީ މި މާއްދާގެ ކޮން [illegible] ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާކަމަށެވެ.

16. މިކަން ތަފްސީލުކުރަމުން އިސްތިއުނާފު ޢަރްޒުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[16]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރު ޤާނޫނީ ގޮތުން [illegible] މިންވަރަށް [illegible] އެ މައްސަލަ [illegible] ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[17]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން ހުއްދަކުރާ [illegible] އިސްތިއުނާފު ޢަރްޒުވާ ފަރާތުން [illegible] ކޯޓުގެ އިބްތިދާއީ

---

[13] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[14] ޖިނާއީ ޕްރޮސީޖަރުގެ ޤާނޫނު

[15] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[16] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[17] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

ޖާބިރު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް[18] މައްސަލައާއި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible][19] [illegible] [illegible]

17. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[20]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދެނީ ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނެ [illegible]. މިގޮތުން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނީ އެ ނިންމުން [illegible] [illegible] ޤާނޫނު މާނަކުރުމުގައި ޤާނޫނު ތަޠްބީޤުކުރުމުގައި ނުވަތަ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޙުކުމްތައް ނުވަތަ ނިންމާ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭ [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިބްރާހީމް ޖާބިރު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް[21] މައްސަލައިގައި އަންނަނިވި ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

> "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، މައްސަލަ ބަލާ [illegible] [illegible] ގޮތުން [illegible] އެ މައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible]. ދަށު ކޯޓުން މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ މައްސަލަ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު ގެ 43 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

---

[18] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 "މައްސަލަ ބަލައިގަތުމުގެ [illegible] [illegible] ނިޔާ"

[19] [2022] SC 39

[20] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[21] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 "މައްސަލަ ބަލައިގަތުމުގެ [illegible] [illegible] ނިޔާ"

ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށް [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."[22]

18. އިސްވެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][23] [illegible] ކަޒާލިކަ، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][24] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އިޖުތިހާދުކުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އެ އިޖުތިހާދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަކުން [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަކުން [illegible] [illegible]:

(ހ) ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ގޮތް [illegible] [illegible] ނޫން އުސޫލަކުން [illegible] [illegible]، ނުވަތަ ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އިޖުތިހާދުކުރި ގޮތް ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible]؛

(ށ) ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އިޖުތިހާދުކުރި ގޮތް ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރަށް އޮޅިފައި އޮތުން؛

(ނ) ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އިޖުތިހާދުކުރި ގޮތް ނިންމުމުގައި މައިގަނޑު ވާޤިޢާތަކަށް ނުވަތަ ކަމަކަށް [illegible] ނުވުން؛

---

[22] [illegible] 10 ވަނަ [illegible]

[23] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 "[illegible]"

[24] [2022] SC 39

(ރ) ދަށު ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު އިޖްތިހާދުކުރި ގޮތުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible]؛ މިފަދަ [illegible] [illegible] [illegible].

19. މި މައްސަލައިގައި ޓެރަރިޒަމް މަނާކުރުމުގެ ޤާނޫނު[25]ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައިވާ ޙާލަތްތަކަށް [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible]، މިހާރު ބަންދުގައި ހުރުމުގައި [illegible] އުސޫލަށް [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް [illegible][26] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ބަންދު [illegible] ތަފާތު [illegible] [illegible] (1) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، (2) [illegible] 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

20. އިސްތިއުނާފުކުރާ [illegible] މި އަމުރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][27] 21 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]، މި [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް[28] ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

---

[25] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015

[26] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

[27] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (23 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރާއި، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] [illegible]

[28] [2021] SC 67

21. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[29]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، ހިރާސްތުން މުއްދަތު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވުމުގެ އިހުތިމާލު އޮތްކަމަށާއި، އަދި އެކަމާ ގުޅޭ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި ހެކި ނުވަތަ ހެކިބަސް ދޫކޮށް ހުރި މީހަކަށް ނުރައްކާ ކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރެވިދާނެކަމުގެ އިހުތިމާލު އޮތް ކަމަށް ބުނެ، ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[30]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރު ފުރިހަމަވާކަމަށާއި، އަދި ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[31]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުން ފެނިގެން 6 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ދެކޭ ކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

22. 5 ޖުލައި 2022ގެ ކޯޓު އަމުރާއި[32] 30 ޖޫން 2022ގެ ކޯޓު އަމުރާއި[33] 23 ޖޫން 2022ގެ ކޯޓު އަމުރުން[34] ހިރާސްތުން މުއްދަތުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްފައިވަނީ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[35]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ޝަރުތުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންނޫންކަމަށްވާތީއާއި، އެ އަމުރުތަކުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާއި ޚިލާފަށް 21 ޖުލައި 2022ގެ ކޯޓު އަމުރު[36] ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/HC-A/75 ޤަޟިއްޔާ[37]އާ ޚިލާފަށްކަމުގައި[38] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

---

[29] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[30] އެހެ.

[31] އެހެ.

[32] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 ކޯޓު އަމުރު

[33] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 ކޯޓު އަމުރު

[34] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1202 ކޯޓު އަމުރު

[35] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[36] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 ކޯޓު އަމުރު

[37] ދިވެހި ދައުލަތް ވ. [illegible]

[38] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[39]ގެ 43 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްދޭ ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރެވޭނޭ ޙުކުމްތަކާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އިބްރާހީމް ޗާރު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް[40] މައްސަލައާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު[41] ޝަރީފް އިން އިސްތިއުނާފުގެ މައްސަލަތަކުގައި ޕްރޮސީޖަރަލް އޮނިގަނޑާއި ގޮތް ގޮތުން ކަނޑައަޅައިފައިވާ އުސޫލުތައް މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާއި އިތުރު ތަފްސީލުތަކުގެ މައްޗަށް ބަލައިގަތުމަށް، މި މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގައި މިވަނީ ހިމެނިފައި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވާ ޤާނޫނާއި މަޖި މަޝްވަރާގެ ނިންމުންތަކާއި ދިމާވާ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަލީލުތަކާއި ހުށަހެޅުންތަކާއި، އަދި ޤާނޫނާއި މަޖި މަޝްވަރާގެ ނިންމުންތައް ބަދަލުކުރުމުގެ ކުރިން ހަރަކާތްތެރިވާގޮތަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަލީލުތައް ހުށަހަޅާފައިވާ[42] އެކަށީގެނެވޭ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުތަކަށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަޙްމަދު[43] ޝަރީފްގެ 15 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކުރާ ޙުކުމްތަކުގެ ތެރެއިން (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙުކުމާއި[44] (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙުކުމް[45] ފުރިހަމަކުރާތަނުގެ އިޖުރާއަތު އޮތުމުން، މި ކަންކަމީ މި މައްސަލައިގެ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ބަލައި ގޮތެއް ނިންމަންޖެހޭ ކަންކަން ކަމުގައި ދެކެމި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފޯމުން ހުށަހަޅައިފައިވާ ދަޢުވާ އިޢާދަކުރެވޭ ބަލައިގަތުމަށް ނިންމީމެވެ.

---

[39] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010

[40] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-L/91 "މައްސަލަ ބަލައިގަތުމުގެ ނިޔާ ގޮތުގެ ރިޕޯޓް"

[41] [2022] SC 39

[42] އިސްލާމީ ބައްޔިނާތުގެ ނުކުތާތަކުގެ 19 ވަނަ ނުކުތާއިން ފެށިގެން 22 ވަނަ ނުކުތާއާ ހަމައަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުގައި

[43] [2022] SC 39

[44] ދަށު ކޯޓުގެ ފައިސަލާގެ ގޮތް ނިންމުމުގެ މަރުޙަލާގެ ކުރިން އަޑުއެހުމެއް ބާއްވައިގެންނެވެ ބިނާކޮށްފައިވާ ގޮތް، އެހެން ދަށު ކޯޓުގެ ފައިސަލާގެ އިޖުރާއީ ނުކުތާގެ މައްސަލަތަކުގައި ކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުން ރައްދުކުރެވޭ ކަމުގައި ފެންނާތީ

[45] ދަށު ކޯޓުގެ ފައިސަލާގެ އިޖުރާއީ ނުކުތާގައި ގޮތް ނިންމުމުގައި މައްސަލަ ބާރުއަޅައިގެން ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަކީ ރައްދުކުރާ ކަމުގައި ނުވުން

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރާ ކަންކަން

24. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކާއި މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުގެ ނިންމުންތަކުގެ އަޑިގައި، މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުން ޖަވާބު ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މައިގަނޑު ނުކުތާތަކަކީ:

1. [illegible] މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އަމުރުތަކާއި ޚިލާފަށް [illegible] ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) އަމުރުގައި ދަރީގެ ނިސްބަތަށް [illegible] ދަރަޖައެއް ދީފައިވާ ނިންމުމާއި؛
2. ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ރަނގަޅަށް ތަޠުބީޤުކޮށްފައިވާ ކަމުގައި ދެކެވޭތޯ.

ދަރީގެ ނިސްބަތް ބަދަލުވުން

25. ކޮންމެ އިންސާނަކީ އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް ކުށް ސާބިތުވާހާ ހިނދަކު، ކުށުން ބަރީއަވެގެންވާ މީހެއްކަމުގައިވާއިރު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ފަދައިން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ޤާނޫނަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން މެނުވީ، އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible]، ހިފައި، ހައްޔަރުކޮށް، ބަންދުކުރެވިގެން ނުވާނެކަމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 45 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ޝަރީޢަތުން ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން ޖިނާއީ ތުހުމަތުގައި މީހަކު ބަންދުކުރެވިދާނެ ޙާލަތްތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.[46]

26. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ޤަޟިއްޔާގައި[47] ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހެއްގެ ބަންދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުވާލުތަކާއި؛ މިގޮތުން [illegible] ސުވާލު، [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[46] އެ ޝަރުޠުތަކަކީ: [illegible]

[47] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

ކުރިކަމަށް ބާރު ލިބިދޭ ހެކި ހުރިކަން ނުވަތަ ނޫންކަމާއި، ދެވަނަ ސުވާލަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތަކުން ކޮން ހާލަތެއް ވުޖޫދުވެފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަމުގެ [illegible] ސުވާލެވެ.

27. [illegible] ތުހުމަތުކުރެވޭފަރާތުން [illegible] ކުރިކަމަށް [illegible] ލިބިދޭ ހެކި ހުރިކަން ނުވަތަ ނޫންކަމުގެ މައްޗަށް [illegible] ތުހުމަތުކުރެވޭފަރާތުން [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހާލަތަކުން ކޮން ހާލަތެއް ވުޖޫދުވެފައިވާކަން ނުވަތަ ނޫންކަމުގެ މައްޗަށް [illegible] ތުހުމަތުކުރެވޭފަރާތުން [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible][48] [illegible]

28. ތުހުމަތުކުރެވޭފަރާތުން [illegible] "[illegible]" [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible][49] [illegible] "[illegible]" [illegible]

---

[48] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާ

[49] [2021] SC 67

[illegible] އެ ވަކާލަތް [illegible] ކަމަށް ނުވަތަ [illegible] ކުރަމުން ގެންދާ ކަމަށް [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[50] [illegible]

[illegible]

29. "[illegible]" [illegible]

30. [illegible] 145-J/MA/2022/1202 (23 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] "[illegible]".[52] [illegible] އިޖްރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާ[53]ގެ

---

[50] [illegible] SC 67 [2021] [illegible] 30 ވަނަ ޞަފްޙާ

[51] SC 67 [2021] ގެ ޞަފްޙާ 31

[52] [illegible] (MF/194461) [illegible]

[53] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

(ނ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 3 ވަނަ ނަންބަރާއި 6 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭކަމުގައެވެ.

31. ހަމްދޫން މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުން ނެރުނު ދެވަނަ އަމުރު، ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (30 ޖޫން 2022) ތާރީޚު އަމުރަށް ބަލާއިރު، [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.[54] ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތު އޮތްކަމަށް ދެކޭ ސަބަބުކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[55]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 3 ވަނަ ނަންބަރާއި 6 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭކަމުގައެވެ.

32. ހަމްދޫން މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުން ނެރުނު ތިންވަނަ އަމުރު، ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ތާރީޚު އަމުރުގައި [illegible] [illegible] ހަމްދޫން މުޙައްމަދަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.[56] ޓެރަރިޒަމާ ދެކޮޅަށް ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ޤާނޫނު[57]ގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)[58] އަށް ބަލާފައި، ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތު އޮތްކަމަށް ދެކޭ ސަބަބު ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކަކީ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[59]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރާއި، 4 ވަނަ ނަންބަރާއި، 5 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ބެލެވޭކަމުގައެވެ.[60]

---

[54] ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު (ނަންބަރު: MF/194568)ން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[55] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[56] ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު (ނަންބަރު: MF/194640)ން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[57] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015

[58] ޤާނޫނު ނަންބަރު 31/2021 (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2015 (ޓެރަރިޒަމާ ދެކޮޅަށް ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު) އިން (ރ) އިތުރުކުރެވިފައި

[59] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[60] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރު، "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"، 4 ވަނަ ނަންބަރު، "[illegible] [illegible]

33. [illegible] ވަނަ އަމުރު [illegible] [illegible]، 21 ޖުލައި 2022ގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި އަމުރުގެ ކުރިން، 5 ޖުލައި 2022ގައި އެ ކޯޓުން ހަމަ އެ [illegible] [illegible] ކޯޓު އަމުރުގައި[61] "[illegible] [illegible] [illegible]" [illegible]، 21 ޖުލައި 2022ގެ ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]، 5 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 21 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟ 4 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][62] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible]. 20 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][63] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible].

34. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] 49 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] 5 [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6 [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible].

[61] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު

[62] [illegible] ނަންބަރު: MF/194640

[63] [illegible] ނަންބަރު: MF/194833

[illegible] [illegible] އެހެން [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ސަލީމް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ޤަޟިއްޔާ[64] ގައި ފަނޑިޔާރު ޢ.ނ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ފާހަގަކުރައްވައެވެ. ފަނޑިޔާރު ނިންމާ ނިންމުން [illegible] [illegible] [illegible] އެންމެ މުހިންމު ސަބަބަކީ، އެ ނިންމުމަކީ އެކަމުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަނޑިޔާރު ޢ.ނ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ފާހަގަކުރައްވައެވެ.

35. މިކަންކަމަށް ބަލާއިރު، 21 ޖުލައި 2022 ގެ [illegible] [illegible]، 5 ޖުލައި 2022 ގައި [illegible] 21 ޖުލައި 2022 ގައި [illegible] [illegible] [illegible] 21 ޖުލައި 2022 ގެ [illegible].

ސުޕީރިއަރކޯޓްތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު[65]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާ

36. ސުޕީރިއަރކޯޓްތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު[66]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަލާއިރު، [illegible]

---

[64] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93 ޤަޟިއްޔާގެ 31 ވަނަ ނުކުތާ

[65] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[66] އިސްވ.

ފޮނުވުމަށް [illegible] އިހުތިމާމު ދޭން ކަމަށް ބުނެ، ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[67]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރު ފުރިހަމަވާކަމަށާއި، އަދި ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[68]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ދެކޭ ކަމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައެވެ.

37. މި ނުކުތާގައި މަސްޢޫދު މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހެޅިއިރު، މަސްޢޫދު މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދިފައިވާ ސަބަބާއި، އަދި ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބު [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ. 23 ޖޫން 2022 ގައި މަސްޢޫދު މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[69]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރާއި ބަލާފައި، މަސްޢޫދު މުޙައްމަދު [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހުރި [illegible] ކަމަށާއި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ 3،4،5 އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރާއި ބަލާފައި، މަސްޢޫދު މުޙައްމަދު [illegible] ކަމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[70] މިއީ [illegible] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1202 (23 ޖޫން 2022) ގެ އަމުރުގައި ބަންދުގައި [illegible] ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު 13 ވަނަ މާއްދާ[71]ގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް ދެކޭ ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

38. 29 ޖޫން 2022 ގައި މަސްޢޫދު މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް އެދި ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[72]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި 2 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާފައި،

---

[67] އެސ.

[68] އެސ.

[69] އެސ.

[70] ބަންދުކުރުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު ނަންބަރު MF/194461

[71] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[72] އެސ.

ރަޝްފޫން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި ނައްތާލުމުގެ މަސައްކަތްކޮށްފާނެކަމާއި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1، 3، 4، 5 އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާލާއިރު، ރަޝްފޫން މުޙައްމަދު [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] ކަމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[73] މިއާ ގުޅިގެން ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (30 ޖޫން 2022) ތާރީޚު އަމުރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތް އޮތްކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[74]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި، (3) ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް [illegible] ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

39. 4 ޖުލައި 2022 ގައި ރަޝްފޫން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބަހައްޓުމަށް އެދި [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[75]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާލާއިރު، ރަޝްފޫން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި ނައްތާލުމުގެ މަސައްކަތްކޮށްފާނެކަމާއި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1، 3، 4، 5 އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާލާއިރު، ރަޝްފޫން މުޙައްމަދު [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] ކަމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.[76] މިއާ ގުޅިގެން ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ތާރީޚު އަމުރުގައި ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ހާލަތް އޮތްކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[77]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި، (4) ވަނަ ނަންބަރާއި، (5) ވަނަ ނަންބަރާއި، އަދި (6) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަވާކަމަށް [illegible] ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

---

[73] ބަންދުކުރުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު ނަންބަރު MF/194568

[74] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[75] [illegible]

[76] ބަންދުކުރުމުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު ނަންބަރު MF/194640

[77] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

40. 20 ޖުލައި 2022 ގައި މަޢުމޫން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބަހައްޓަން އެދުނީ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[78]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރާއި، 2 ވަނަ ނަންބަރާއި އަދި 4 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާފައި، މަޢުމޫން މުޙައްމަދު ދޫކޮށްލައިފިނަމަ [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި [illegible] [illegible]، މި މާއްދާގެ (ސ) ގެ 1، 3، 4، 5 އަދި 6 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލާފައި، މަޢުމޫން މުޙައްމަދު [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް [illegible] ކަމުގައި [illegible].[79] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ގެ އަމުރުގައި "ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ސ) ގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މަޢުމޫން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 49 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible].

41. [illegible] [illegible] [illegible]، މަޢުމޫން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި [illegible] [illegible] [illegible] މަޢުމޫން މުޙައްމަދު ދޫކޮށްލައިފިނަމަ [illegible] ނުފޫޒު ފޯރުވައި ހެކި [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[80]ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަޢުމޫން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މަޢުމޫން މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު

---

[78] [illegible]

[79] [illegible] MF/194833

[80] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

145-J/MA/2022/1202 (23 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރާއި، ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (30 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރާއި އަދި ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރުން ބަލައިގަނެވަޑައިގެންނެވެ. އަދި އެ އަމުރުތަކުގައިވާ އެ ބައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރައްވާފައެވެ. މި މައްސަލައަކީ ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބަހައްޓަމުން ނުދާ ބައްދަލުކުރުމަށް ދޫކޮށް އަމުރު ފަދަ، ސަބަބުތަކާއެކު ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ދާއިރާތަކުން ނުދާ ކުރިއަށް ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށްވާތީ، އިސްލާމް ދީނަށް ސަހަރަވީ ޗެލެންޖްކުރި، މި މައްސަލައިގެ ތަރުތީބު ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ހުކުމް ޖަހާފައި ނުވާތީ ޤާނޫނީ މުއްދަތު ހުރިތީ ހާސިލުކޮށް މަސައްކަތްކުރާ ބަންދުން ދޫކުރުމަށް އެދި، ފަސްލުގެ ކަރަންޓް ހުކުމް ޖަހައިދިނުމުގެ ކުރިން އަމުރުން ނުކުރެވޭނެ.

42. ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ބަންދުން ދޫކުރައްވައިދިނުމަށް ކުޑަކުދިންގެ ސަލާމަތީ ހިނގާފައިވާ ކަންތައް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފެނިގެންދާ ބައްދަލުކުރުމުގައި ބަންދުކުރުމުގެ ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުން ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތުތަކުގެ ގަވާއިދު[81] ގެ 13 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ރިޢާޔަތް ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅަމުންދާ ކަމަށެވެ. ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރެއްވުމަށް އަމުރުތަކުގައި މިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު، ވަސްޓޫން މުޙައްމަދުގެ މައްސަލަ ޖިނާއީ ގޮތުގައި ހުރި ހުރި ބަންދަށްފޮނުވުމުގެ ގޮތުން ނިންމާފައި އަދި ހަރަކާތް ފާހަގަ[82] ކުރެވެއެވެ. އަދި މި ހުކުމަކަށް ކޯޓު އަމުރުގެ އިތުރު ބަންދުގައި ހިފެހެއްޓުމަށް އެދިފައެވެ.[83] މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާ ސަނަދުތަކުގެ ސަފުހާތަކުން ގޮތަށް ފަހުގެ ބޮޑުގެ ސަރަޙައްދުގައި ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ހަރަކާތްތެރިވެފައިވާކަމާއި، ގޮތަށް ފަހުގެ ފަދަ ހަމަޖެހުން ނިޒާމު ބިނބިހެއްޓުމަށް ފަހުގެ ބޮޑުގައި ވަސްޓޫން މުޙައްމަދު ހަރަކާތްތެރިވުމާ، އެ ބިނބިހެއްޓުން މުޅިގޮތުން ގުޅުންހުރި މި ސަނަދު ސަފުހާތަކުން ފެންނަކަމާއި، ހުރިހާ ފާހަގަ ސާބިތުކުރުމަށް މިހެންވެސް މައްސަލަތައް ހިފެހެއްޓުމާއި، މިއީ ގިނަ ބަދަލު

---

[81] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01

[82] ނަންބަރު MF/194833

[83] ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1250 (30 ޖޫން 2022) ކޯޓު އަމުރުގެ ހުކުމުގެ ޝަރީޢަތުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1293 (5 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރުގެ ޢިބާރާތްތަކުގައި ގޮތަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާ

ހިމެނޭ އަމަލުތަކަށްވާތީއާއި، ދުވާލު ރޭގަނޑު ހިނގި ކަމެއްކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭއިރު އެކަމަށް ބޮޑުވެރިން ސަމާލުކަން ހުރި ކަމުގައި އަމުރުތަކުގައި ބާރުއަޅާފައިވެއެވެ. އަދި ފުލުހުން މަސައްކަތްކުރާ ބައިތަކުގެ މުއްދަތު އެކުލެވޭ މަރުޙަލާގައި ސަމާލުކަމާއި އަށް އަމުރުތައް ތަޢާރަފްކޮށް، އިތުރުކުރެވިފައިވާކަން ފާޅު އަމުރުތަކަށް ބުރުއެޅުނު އެންގުމެވެ.

43. މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލުވެރި ޢަމަލެއް ކުރުމުގައި ކުށްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ކުރިޔަށް ގެންދާ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ އަސާސެއް ކަމުގައިވާ ޝައްކު ހިމެނުމެއް އޮތް ކަމަށް ބެލެވޭނީ ކޮން ޙާލަތެއްގައިކަން އެހެން ކޯޓެއްގެ ނިންމުމަކަށް ބަލާފައިވެއެވެ. މި ކޯޓުގެ ޝައްކުގެ ޙާލަތު ޢަމަލީ ދާއިރާގައި ބަލަން ފެށުމުގައި ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ މުއްދަތު އެންމެ ކުރު ކުރުމަށް މިކަމުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އަރުޝަދު ޙުސައިން[84] ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

44. އަދި މިގޮތަށް ނިޔާކުރުމުގެ ހުރި ފެންނަން ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ކުރުގެ އަމަލު ހިނގާފައި ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ފާހަގަކޮށްލެވޭ ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ ޝައްކުތައް ބަލާފައިވާ ގޮތަށް ހިމެނޭ ކުރުގެ ޝައްކުގެ އަސާސްތަކެއް އޮތުމަށް ބަލާފައިވާ ވަނަ ކަމަށް ބެލެވޭނީ ތަކުރާރު ކަމަށް ޙާލަތުގައި ޝައްކު ނުވަތަ ފުލުހުން ސަމާލުކަމުގެ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އަސަރު ކޮށް ބަޔަކަށް އެހީތެރިވާ ކަމެއް ކަމަށް ދޭހަވެއެވެ. އަދި އެކަމަށް ބެލުމުގައި ކުރިން އެމީހުން ހިނގާފައި ގިނަ އެކަމަށް ތަޙުޤީޤުކުރާ ސަބަބު ފިޔަވައި ފަރާތުން ދިނުމުގެ އިތުރުން ވަކިވެގެން ބުނެ، ދިމާވާ ފަރާތެއްގެ ވަކިވަކި ނިންމުމަކީ ޢާއްމު ދާއިރާއަށް ބަރޯސާވާ ކަމެއްގެ ހިފެހެއްޓުމަށް ދެވޭ ފުރުޞަތުގައި ކުރުމެވެ.

45. ޙިމާޔަތްދޭންޖެހޭ މި އަމުރުގައި ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކުގެ ފުލުހުން މަސައްކަތްކުރާ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވެދާނެ ކަމަކަށް ފާހަގަކުރެވޭ ފަރާތެއް ފުރުޞަތުގައިވާކަން ބެލުމަށް ދަތިކުރުވަނިވި ސަބަބަކުން ތަކުރާރުކުރެވޭ ކަމަކަށް އަދި ބަލަން އެހެން ނިންމުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2020/SC-A/93[85] ޤަޟިއްޔާގެ 40.5 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، މި ޤަޟިއްޔާގެ މި ނުކުތާގައި މިންގަނޑު ގައިމު ތަޙުޤީޤުތަކުގައި ކަމެއްކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ކުށް ބެލުމުގައި ބަޔަކު ދެކެޖެހޭ ސަބަބުތަކެއް އޮތުމާއި، މިފަދަ ބަލަމުގައި ފައިސާގެ ތަޙުޤީޤުތަކުގެ ކުރި ހިނގަމުން ތަޙުޤީޤުތަކުގެ މިންވަރު

---

[84] 2021/HC-A/055

[85] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ސަރުކާރު އިސްމާޢީލް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ޤަޟިއްޔާ

ފެނިހުރުމުން، ނުވަތަ ތުހުމަތުކުރެވުނު ކުށް ކުރިކަމަށް ކޮންމެވެސް މިންވަރެއްގެ ހެކި ހުރުމާއިއެކު، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް ވުޖޫދުގައިވާކަމަށް ބަޔާންކުރާ ނުކުތާއެވެ. މި މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތަކާއި މި ނުކުތާއާއި ގުޅޭ ގޮތުން [illegible]. [illegible] މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނެރުނު އަމުރުގައި[86] [illegible] މުޙައްމަދު ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލުމުގައި ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ޢަމަލު ހިނގުމުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ގޮތާއި، ކުށުގެ ބާވަތާއި، ކުށް ކޮށްފައިވާ ގޮތާއި، ކުށުގެ ބޮޑުމިނާއި، އަނިޔާވެރިކަން [illegible] [illegible]، ކުށުގެ އަދަދު ހިނގާފައިވާ [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible] [illegible]، 16 (ސޯޅަ) ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް [illegible] މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމައި، 21 ޖުލައި 2022ގައި [illegible] މުޙައްމަދުގެ ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ފަދަ ބާވަތެއް ވުޖޫދުވެފައިވާކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] ބަންދުން ދޫކޮށްލާފައިވެއެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][87] [illegible]

---

[86] 05 ޖުލައި 2022ގެ 145-J/MA/2022/1293 ނަންބަރު ކޯޓު އަމުރު

[87] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ 2022/HC-B12/79 ނަންބަރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް [illegible] [illegible] [illegible]، 31 ވަނަ ނުކުތާ

ސަބަބުން މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް އޮތް ނުރައްކާ ކުޑަވެލައިފާނަމަ، އެގޮތެއް ބަޔާންކޮށްދޭންވާނެއެވެ. އެހެނަސް އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ އަމުރުގައި އެފަދަ ސަބަބެއް ބުނެވިފައިނުވެއެވެ.

46. އެހެންކަމުން، ދިވެހިސަރަޙައްދުގައި ހިމެނޭ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، ހަސްތޫން މުޙައްމަދުގެ [illegible] ތުހުމަތު އެގޮތުގައި އޮވެ، [illegible] [illegible] މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކަލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަން ސަބަބުތައް އެގޮތުގެ މަތިން ހުރި އިރު، އެފަދަ ސަބަބެއް ނެތް ކަމަށް ފަނޑިޔާރުން [illegible] ސަބަބު [illegible] ނެތި [illegible] ހަސްތޫން [illegible] ބަންދުން ދޫކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުން [illegible] [illegible] [illegible].

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

47. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރަކީ ބާޠިލް އަމުރެއްކަމުގައި ކަނޑައަޅަން ފެނެއެވެ. އަދި ހަސްތޫން މުޙައްމަދުގެ ބަންދުގައި ހުރި ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށް އަދި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވާ ބަންދާ ގުޅޭ ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި މި ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާއި މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] ރިޢާޔަތްކޮށް [illegible] ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒުގެ ރައުޔު

48. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

49. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ހުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ކުރުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MA/2022/1400 (21 ޖުލައި 2022) ކޯޓު އަމުރަކީ ބާތިލު އަމުރެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދަސްތޫރުން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބަހައްޓައިދިނުމަށްއެދި މިއަދު (22 ސެޕްޓެމްބަރު 2022) އިން ފެށިގެން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ބަޔާންކުރެވުނު ދަސްތޫރުން މުޙައްމަދު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމާއެކު [illegible] [illegible] [illegible] މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ސޮއި:

ޤާޟީ މުޙައްމަދު ނިޔާޒް

ޤާޟީ ޝުޖޫނާ މުޙައްމަދު
(ރިޔާސަތު)

ޤާޟީ ޙުސައިން ޝަހީދު